

Godt renhold forebygger diarè

Kolbjørn Nybø

Regionsansvarlig HT storfe
kolbjorn.nybø@tine.no

➤➤ Helseregistreringer hos kalv viser mer sjukdom i store besetninger. Enkelte sliter med mye diarè på kalvene. Dette har blant annet sammenheng med at mange dyr bruker samme areal. Gode rutiner for renhold og minimalisering av smittepress har stor betydning for å unngå problemer.

Både virus, bakterier og parasitter er vanlige smittestoff hos kalv. Disse forekommer i stor grad i storfamiljø. Problemer oppstår når smittepresset blir høyere enn det kalvene kan stå i mot. Immunitet (nok råmelk) og ulike stressfaktorer er avgjørende. Her skal vi se på hvordan smittepress kan minimaliseres.

Kalvingsbingen

Når kalven begynner å reise seg vil den bruke mulen til å støtte seg. Med mulen søker den også etter juret. Om det er møkk eller

skittent strø i bingen eller der kalven forsøker å suge, vil den raskt få i seg smittestoff. Sjuke dyr skiller ut mer smittestoff, så dersom forrige bruker av bingen var et sjukt dyr er også dette ugunstig. Strategien for å minimalisere smittepress er derfor grundig mekanisk rengjøring, helst med varmt vann, og påfyll med rikelig reint strø mellom hvert innsett i bingen. Utforming og underlag i kalvingsbinge har betydning for hvor reint en kan få det. Dersom diarè første eller andre leveuke

er et problem bør en vurdere om det er mulig å få det reint nok. Er det ikke det bør en ta kalvene raskt ut av bingen etter fødsel. Pensling av navle med jodsprit er en god forebyggende rutine mot sjukdom generelt.

Kalvebokser

Idèelt sett skal kalven tilbys en boks som er grundig vasket, tørket og fylt med reint, tørt strø. Siste punktet bør være en selvfølge. Rutiner for vask bør minimum være etter kalver som har vært sjuke. Frekvensen bør skjerpes ved tiltagende sjukdom hos kalvene. Bøtter og fôrings-skåler skal plasseres slik at det ikke kommer gjødsel fra kalven eller andre dyr oppi – ikke for lavt, men heller ikke høyere enn at kalven når oppi. Utstyr av stål er lettere å rengjøre enn slitt plastikk. Bøtter og smokker vaskes daglig/mellom hvert mål. Husk rengjøring også i pakninger! Hyppig rengjøring er særlig viktig når det føres med fersk melk. Fint høy/surfør plasseres i en hekk oppå boksen. Finnes ikke dette, vil kalven i større grad plukke strø i boksen, som i sin tur er forurenset av egen avføring. I følge forskrift kan kalven oppstalles i enkeltboks inntil 8 uker. I praksis står kalven ofte 1–2 uker i boks. Lenger oppholdstid i boks (for eksempel 3–4 uker) er et fornuftig tiltak dersom en har diarèproblemer på kalvene. Dette både av hensyn til å redusere smittepress mot friske kalver og forbedret tilsyn med sjuke kalver. Det er

et generelt inntrykk at kapasitet på enkeltbokser er undervurdert ved planlegging av nye fjøs.

Kalvebinger

Renhold av fôringsutstyr og vannforsyning er viktig også i fellesbingen. Ofte gis kalvene grovfôr på fôrbrett. Grovfôret må skiftes ved hvert fjøsstell og underlaget reingjøres. Det må beskyttes mot gjødselforurensning. Tiltak er for eksempel reposing (liten oppstøp i mot fôrbrett) mot fôringsfronten og fjøstrafikk der en unngår å trø i fôret med møkkete støvler. Tørt miljø og hyppig skifte av strø er også av betydning. At kalvene har godt fôropptak motvirker at de sleiker skittent strø. Kalver som får diarè bør tas ut av bingen og flyttes på enkeltboks. Å flytte kalven tilbake til en bing med yngre dyr vil øke smittepresset i avdelingen.

Andre tiltak

Dersom smittepress først har bygget seg opp, kan det være en krevende å få kontroll. Dersom de nevnte rutiner ikke fører fram kan andre tiltak være nødvendig i tillegg. Dette kan for eksempel være medikamentell forebyggelse mot parasitter. Diagnose bør da være stilt på laboratorium. Noen ganger kan det være et fornuftig valg å oppstalle kalver på andre lokaliteter en periode, for eksempel utendørs i den varme årstid. Kontakt din helsetjenesteveterinær for å vurdere løsninger!

For å minimalisere smittepress i kalvingsbingen er det nødvendig med grundig rengjøring og påfyll med rikelig reint strø mellom hvert innsett i bingen. Foto: Lars Erik Ruud